

Het archief van Agalev

In 2004 kreeg Amsab-ISG het archief van Agalev in bewaring.¹ Na wat aanvullingen in de daaropvolgende jaren beslisten we om dat belangrijk archief te inventariseren. Hier volgt een korte beschrijving van de periode waarover de archiefstukken gaan, van 1980 tot 2000.

De politieke partij Agalev werd in 1979 opgericht op basis van het gedachtegoed van de herlevingsbeweging Anders Gaan Leven van de jezuïet Luc Versteylen. Hij huldigde de zachte waarden stilte, samenhang en soberheid als beginselen. Die waarden kregen in Agalev een heel andere, meer politieke invulling: ecologisch, basisdemocratisch, geweldloos en rechtvaardig (sinds 1982), of ook: sociaal rechtvaardig, ecologisch, vreedzaam en basisdemocratisch. Die andere invulling getuigde van een gespannen verhouding tussen de partij en de beweging – Versteylen was bijvoorbeeld zelf nooit lid van de partij. Hoewel ze hun wortels hadden in eenzelfde ongenoegen over de maatschappelijke evolutie, verschilden ze zowel functioneel als inhoudelijk van elkaar. Moreel engagement in verband met enkele problemen is niet vergelijkbaar met politiek stelling nemen over alle problemen. De partij stak heel wat energie in de omgang met de tanende, maar weerspannige herlevingsbeweging, tot de breuk onvermijdelijk werd.²

In de schoot van de apolitieke beweging Anders Gaan Leven werd er al in 1971 een uitgeverij opgestart. Die drukte bescheiden propagandamateriaal op kringlooppapier. De meest geëngageerde leden binnen Anders Gaan Leven richtten actiegroepen op en begonnen zich beter te organiseren. Zo waren er vanaf 1973 de eerste acties rond ruimtelijke ordening (zoals Red de Voorkempen, een actiecomité tegen het Duwvaartkanaal) en mobiliteit (met de Groene Fietsers). De andere, meer ecofilosofisch georiënteerde leden kwamen samen in groepjes, die de naam ‘dagelijkse doeningen’ kregen.

Oprichting van de politieke partij Agalev

In 1974 en 1976 nam Anders Gaan Leven nog niet deel aan de verkiezingen onder de eigen naam, maar de beweging steunde welbepaalde kandidaten op de lijsten van traditionele partijen. Die kandidaten beloofden rekening te houden met de verzuchtingen van de jonge beweging, maar vergaten na de verkiezingen al snel hun beloften. Er ontstond dan twijfel over de oprichting van een eigen politieke partij, temeer daar ook de milieubeweging huiverig stond tegenover dat idee. Vanaf 1977 diende Anders Gaan Leven in Antwerpen lijsten in onder de verkorte naam Agalev. De eerste resultaten waren matig, maar bij de Europese verkiezingen van 1979 braken de groenen door met 2,3 procent van de stemmen – weliswaar niet voldoende om een zetel te halen. De lijst werd getrokken door nationaal secretaris Mark Dubrulle, iemand uit de milieubeweging die de nood aan een partij inzag en besefte welk potentieel die kon aanboren. Twee jaar later verdubbelden de groenen hun score. Bij de vervroegde verkiezingen van 1981 haalde Agalev meer dan vier procent van de stemmen en had plots drie verkozenen in het nationale parlement en één provincieraadslid in Oost-Vlaanderen.

Het onverhoopte succes overtuigde de meeste groenen van de ingeslagen koers.³ Er werd een partijstructuur op poten gezet. In maart 1982 hield de partij in Tielrode haar stichtingscongres en in mei 1982 was er in Hasselt een congres over de beginselverklaringen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 1982 haalde Agalev op sommige plaatsen meer dan 10 procent, grotendeels ten koste van de christendemocraten. De groenen waren definitief gelanceerd: meerdere gemeenteraadsleden en drie parlementairen hielden zich fulltime met de realisatie van het groene gedachtegoed bezig. Ze verzamelden een kleine professionele staf rond zich. In 1982 startte de partij met het ledenblad *Bladgroen* – los van *De Groenen*, het maandblad van de herlevingsbeweging dat twee jaar eerder opgericht was. De belangrijkste instanties van de jonge partij waren enerzijds de Stuurgroep, die met meer ideologische problemen begaan was, en anderzijds het Uitvoerend Komitee, dat de eerder praktische zaken regelde.

Agalev liet zich in die tijd vooral gelden als zweeppartij die de klassieke partijen het vuur aan de schenen legde op het vlak van ecologische en sociale vraagstukken. Vanuit een geloof in de maakbaarheid van de maatschappij wilde ze een einde stellen aan de doorhol-economie en de ecologische roofofbouw op onze planeet. Tegelijk wilde ze de economische groei drang ombuigen tot een duurzame economie. De partij noemde ‘de kwaliteit van leven’ de ‘groene draad door haar programma’. Ze had ook kritiek op hoe traditionele partijen functioneerden en zocht daarom naar nieuwe ideeën voor basisdemocratische structuren⁴, door mandaten te roteren, een collectief leiderschap en een verbod op cumulatie.⁵ Die beginselen kwamen na verloop van tijd onder druk te staan en geleidelijk werd er via statutenwijzigingen op niet minder dan vier congressen van afgestapt.

Affiches van Agalev: 1981

1982

1984

In de jaren 1980 scoorde de partij verkiezing na verkiezing goed. Haar favoriete thema's stonden in de publieke belangstelling: milieuschandalen, antirakettenbetogingen, gelijke rechten voor vrouwen en migranten ... Het succes stelde haar in staat zich op het ritme van de verkiezingen te versterken. Agalev ruilde het kleine secretariaat in de Onderrichtstraat in Brussel in 1986 in voor een eigen partijgebouw in de Tweekerkenstraat, waar de eerst vrijgestelden werden aangeworven. Dankzij de nieuwe verkozenen kwamen er extra middelen om enkele diensten op te richten: een vormingsdienst in 1984 (Ploeg), een studiedienst in 1985 (het Instituut voor Politieke Ecologie, IPE), een dienst om lokale verkozenen te begeleiden (Landweg) en een gelijkaardige voor de provincieraadsleden (Provincieweg). In elke provincie werden provinciale animatoren aangesteld. Ook de parlementsleden werden beter ondersteund.

Het was de periode dat er nog weinig vraagtekens geplaatst werden bij de rotatieregel, het verbod op persoonlijke campagne, de vele vergaderingen en de afmattende besluitvorming. Een aantal kopstukken zat wel verveeld met de radicale beslissingen van het economisch congres van 1985, onder meer over de nationalisaties van de elektriciteits- en banksector. Die beslissingen waren gebaseerd op teksten van Wilfried De Vlieghe, Staf Hellemans en Karel Anthonissen. Onder andere Leo Cox en Ludo Dierickx probeerden die beslissingen af te zwakken.

Stagnatie

De partij kreeg dan wel veel stemmen, ze had zeer weinig leden. De verhouding tussen kiezers en leden was het grootst van alle partijen: ongeveer honderd stemmen per lid. Er werden hoge eisen gesteld aan de leden; ze moesten niet alleen akkoord gaan met de beginselen, er werd van hen ook een actieve inzet verwacht.

Nieuwe mensen aantrekken lukte moeilijk, ondanks een verruimingspoging naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen van 1988. Het ledenaantal groeide van achthonderd naar tweeduizend net na de verkiezingen, maar de nieuwelingen waren moeilijk te houden. Het Uitvoerend Komitee gaf daar twee redenen voor.⁶ Ten eerste 'de nee-cultuur in Vlaanderen', een algemeen gevoel bij brede lagen van de bevolking dat het zo niet verder kon met de achteruitgang van het milieu. De studiedienst stelde uitstapscenari's en ombouwprogramma's op. Dat mondde eind 1990 uit in een nieuw economisch congres. Maar de partij beseftte dat de beste milieuspecialisten al op de studiediensten van de SP en de CVP zaten. Daarom had Agalev de indruk dat het het pleit verloor in technische discussies. De gevestigde politieke partijen schermden ook met kleine oplossingen zoals fietspaden, beter openbaar vervoer ... zonder te raken aan het technologisch optimisme. De tweede oorzaak was dat Agalev ontstaan was uit de brede groene stroming, uit de nieuwe sociale bewegingen. De relatie daarmee was niet makkelijk, want Agalev was veel omvattender, en misschien ook radicaler. Toenmalig partijsecretaris Luc Lamote verwoordde het zo: 'We hoopten uit de nieuwe sociale bewegingen kaders te halen, maar dat lukte maar sporadisch. De meer klassieke groene beweging, van natuurbeschermers tot dierenbeschermers, had nog minder banden met de partij, door een gedepolitiseerde opstelling.' Samengevat: 'De stap van themabeweging naar een politieke partij is te groot.' Lamote zag voor Agalev een taak weggelegd als brug met de sociale bewegingen, en als ideologische bewaker en beïnvloeder.

De snelle groei zette de interne structuur onder druk, omdat die grotendeels steunde op vrijwilligers. In 1989 werd het Uitvoerend Komitee, dat oorspronkelijk alleen uit vrijwilligers bestond die door het congres waren verkozen, uitgebreid met parlementsleden en personeel. Ook de leden van de Stuurgroep waren vrijwilligers, verkozen door de arrondissementen, en ook zij waren niet echt in staat om alle vraagstukken grondig voor te bereiden. Dat zorgde voor spanningen tussen de twee instanties, want in 1990 werd er veel gediscussieerd tussen voorstanders van de versterking van de Stuurgroep – en de afschaffing van het Uitvoerend Komitee – en voorstanders van de versterking van het Uitvoerend Komitee. Toen het comité uiteindelijk versterkt werd, leidde dat tot bevoegdheidsconflicten met de Stuurgroep. Ook de vertaling van de prioriteiten naar de parlementsleden liep niet gesmeerd. Volgens de hoofdredacteur van het ledenblad *Bladgroen* was de partij 'een stuurloos schip', waar verschillende diensten grotendeels los van elkaar werkten, zonder echte leiding.⁷ Die kritiek op een zwakke leiding was ook al te horen bij een evaluatie van de parlementsleden; iedereen was individueel sterk bezig, maar ze vormden geen ploeg. Het werk van de parlementsleden werd gezien als een optelsom van prioriteiten zoals derde wereld, vrede, armoede, landbouw en energie.⁸ Om dat te verhelpen, werd het partijsecretariaat versterkt: er kwam een politiek secretaris (Leo Cox), een partijsecretaris (Luc Lamote) en een technisch secretaris.

In 1991 ging Agalev licht achteruit, met 0,6 procent. De partij zag dat als een nederlaag: het migrantenthema had het milieuthema verdrongen, Agalev werd als een traditionele partij gezien en had het duel met ROSSEM verloren.⁹ Daarnaast

1988

1994

1994

1994

1995

1995

stonden er te weinig nieuwe mensen op de lijsten, werden de problemen die er al rond rotatie bestonden acuter en eindigde de omstreden bevoegdheid van de Stuurgroep om de gecoöpteerde senatoren aan te duiden in een crisis toen Frans Lozie de voorkeur kreeg op stemmentrekster Veerle Declercq. Dat kaderde in een groeiend besef dat de professionalisering de basisdemocratie in het gedrang bracht. Bovendien bleef Versteyleen stoorzender spelen, al had zijn campagne om 'betrouwbare' kandidaten op andere lijsten te steunen tot niets geleid. Maar in hoeverre kon hij nog op sympathie rekenen bij enkele prominenten? In elk geval bleef de gelijkgestemde ouderdomsdeken Wilfried Van Durme doorgaan met vzw De Groenen, die aan de herlevingsbeweging gelieerd was, en met de uitgave van het maandblad *De Groenen*. Toen dat niet meer kon verschijnen nadat de partij de financiering had stopgezet, hield hij het erg kritische maandblad *Ecogroen* boven de doopvont – dus los van het ledenblad *Bladgroen*. Cecile Harnie verliet de partij omdat ze volgens haar niet radicaal genoeg en te veel een milieupartij was, Ludo Dierickx keurde tot ieders ongenoegen de Maastrichtmaatregelen¹⁰ goed en stapte in 1995 over naar de SP. Ook Paul Staes (Europarlementslid van 1984 tot 1994) en Leo Cox verlieten na meer dan tien jaar de partij en werden door de CVP als 'groene verruimers' binnengehaald. Ondertussen had de partij de staatsvorming (Sint-Michielsakkoord) goedgekeurd in ruil voor de ecotaks, die dan weer door de tegenstanders ervan vakkundig ontmanteld werd.

Meer dan een dip?

Bij de gemeenteraadsverkiezingen haalde Agalev nog een goede uitslag – een verdubbeling van het aantal gekozen gemeenteraadsleden –, maar het jaar erna volgde de koude douche: de verkiezingen van 1995 gingen over het behoud van de sociale

zekerheid, een klassiek thema dat zeer krachtig bleek te zijn. Agalev kende een achteruitgang van 7,8 naar 7 procent, een verlies van 15 procent van de stemmen ten opzichte van 1991. Dat verlies was vooral duidelijk in Antwerpen. De uitslag betekende dat de partij twee parlementsleden en één lid van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad verloor.

De teneur was dat de sympathiekiezers afgehaakt hadden en dat de ommekeer al in 1991 duidelijk was geworden. Wat was er misgelopen? Enkele interne verklaringen: 'De politieke vernieuwing is mislukt', 'We blijven steken in de alternatieve sector', '80 % van het electoraat situeert zich in de zachte sector'.¹¹ Dat de partij alleen een alternatief publiek aantrok, vernietigde de hoop om op te klimmen tot een middelgrote partij. Het besef groeide dat de progressieve intellectuelen de kant van de SP gekozen hadden en dat de jongeren niet meer voor de partij stemden. Ook de doelgroepen vrouwen en migranten werden door de andere partijen aangezocht. De partij beseftte dat ze in een ongunstige situatie verkeerde en dat ze verkiezingen moeilijk kon winnen zonder gezichten en zonder campagne. Ze constateerde dat gekende figuren de score omhoog dreven en dat cummul niet werd afgestraft. 'We moeten stoppen met onze lijsten op te vullen met voor het publiek totaal onbekende mensen. Van de 14 niet-parlementaire lijsttrekkers waren er 10 nieuwkomers. Onze kiezers moeten telkens vertrouwen geven aan nieuwe mensen van wie ze nog nooit gehoord hebben en achteraf ook niet meer zullen horen.' En ook: 'We scoren eerder bij wie kwaliteitsklachten heeft dan bij wie in deze samenleving niet aan zijn/haar trekken komt.'¹²

Het statutair congres van 1995 koos voor een nieuwe structuur. In de plaats van het Uitvoerend Komitee kwam het Partijbestuur, dat leiding gaf aan het secretariaat, de partijstrategie opvolgde en congressen en verkiezingscampagnes organiseerde. De Stuurgroep moest plaats ruimen voor de Politieke Raad, waarin regionale politiek

secretarissen samen met enkele lokale verkozenen en leden van het Partijbestuur de politieke lijn uittekenden en controle uitoefenden op het Partijbestuur, de politiek secretaris, de partijsecretaris en de mandatarissen. Ward Bosmans werd voorzitter van de Politieke Raad. Er kwam voorlopig geen partijvoorzitter. Wilfried Bervoets verving Johan Malcorps als politiek secretaris en Luc Lemiengre werd de nieuwe partijsecretaris. De partij koos ervoor zich in de steden te versterken, om zo opnieuw landelijk vooruit te kunnen gaan. Ze verhuisde na tien jaar in de Tweekerkenstraat naar de Brialmontstraat in Brussel.

De daaropvolgende jaren stonden bol van voorstellen over politieke vernieuwing tegen een achtergrond van groot wantrouwen tegenover politici, gerecht en politie. Agalev volgde de verschillende initiatieven op dat gebied op en bereidde ondertussen een volgend politiek-ideologisch congres voor, een vernieuwde vertaling van het andere samenlevingsmodel waar de partij naar streefde. Het congres vond plaats in 1998 en was een poging om aan te tonen dat Agalev geen milieupartij, maar een ecologische partij was. Het moest een begin zijn van een nieuw elan. Er was vooral aandacht voor communautaire problemen, sociale zekerheid, alternatieve vormen van werkgelegenheid en de leefbaarheid van steden en dorpen. Er werden ook projectgroepen opgericht rond arbeid, onderwijs, gezondheid, internationale politiek ...

De dioxinecrisis

Alles werd in stelling gebracht om het tij te keren bij de federale, Vlaamse, Brusselse en Europese verkiezingen van juni 1999, maar de agenda's werden overhoop gehaald door de dioxinecrisis. Die gaf aanleiding tot een politieke aardverschuiving waarbij de traditionele partijen stemmen verloren en Agalev en Ecolo de grote winnaars werden. Guy Verhofstadt vormde een regering zonder de CVP. De paars-groene regering-Verhofstadt I (socialisten, liberalen en groenen) regeerde tot 2003. Magda Aelvoet was vicepremier en minister van Volksgezondheid en Leefmilieu tot eind augustus 2002. Zij trad af vanwege het regeringsbesluit om wapens te leveren aan Nepal; Jef Tavernier volgde haar op. In de Vlaamse regering waren de groenen verantwoordelijk voor leefmilieu, landbouw, welzijn, gelijke kansen en ontwikkelingssamenwerking. De partij werd geconfronteerd met allerlei aanvallen en verdachtmakingen en verloor een deel van haar aanhang. Bij de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 2000 kon ze de grote stemmenwinst van 1999 niet volledig consolideren; ze zakte van 11,27 naar 9,7 procent. De verkiezingen van 2003 waren catastrofaal: Agalev zakte onder de kiesdrempel van 5 procent en verloor alle federale parlementszetels. Kort nadien zette de partij het herstel in, met een voorzitter (Vera Dua) en een nieuwe naam: Groen!.

Archivalische inleiding

In 2004 sloot Groen! een akkoord met Amsab-ISG om het statisch archief over te dragen. We mochten de meeste stukken uit de periode tot 2000 meenemen. Het

merendeel daarvan bevond zich in de kelder; een rondgang in het gebouw leverde nog archiefonderdelen op. In totaal droeg de partij meer dan 40 meter archief over, later aangevuld met enkele kleinere bijkomende overdrachten: een grote collectie video's (200 banden) in 2008 en nog 32 archiefdozen in maart 2010. Daarnaast droeg ze ook enkele kabinetsarchieven over, maar die namen we niet op in de inventaris. Het archief bevat materiaal uit de periode 1980-2000, met hier en daar wat oudere of recentere stukken. Alle facetten van de werking zijn aanwezig, van congressen over werkgroepen tot nevenorganisaties.

Bij welke instanties kan je bepaalde informatie vinden? Het hoogste orgaan was het congres.¹³ Tussen de congressen vormde de Stuurgroep een soort 'parlement', terwijl het Uitvoerend Komitee de 'regering' vormde. Zo hadden alle leden van het Uitvoerend Komitee ook een bevoegdheid. Leden van de Stuurgroep werden door hun arrondissement voorgedragen, terwijl leden van het Uitvoerend Komitee door het congres aangeduid werden. De Arbitrageraad was het orgaan waarin interne conflicten beslecht konden worden. Agalev hield eens of tweemaal per jaar een congres. Ongeveer om de twee maanden vond er een Stuurgroep of later Politieke Raad plaats met in principe een vijftigtal mensen. Het Uitvoerend Komitee, en later het Partijbestuur, vergaderde wekelijks met een tiental mensen. Pas vanaf 2003 werden er voorzitters gekozen, in de periode daarvoor bestond er een 'gezonde achterdocht ten aanzien van te veel macht bij één persoon', zodat de hierboven vermelde collectieve organen de leiding uitoefenden. Aan het hoofd ervan stonden wel gespreksleiders.

Verslagen van het Uitvoerend Komitee bevatten ook persmededelingen, verslagen van uitgebreide fractievergaderingen en van sommige werkgroepen, kasverslagen, opiniepeilingen, belangrijke briefwisseling ... De werkgroepen zijn chronologisch volgens thema geordend. Die werkgroepen kregen begeleiding van de studiedienst IPE, maar waren wel degelijk onderdeel van de partij. Van de studiedienst zijn in de

beginperiode vooral dossiers over de landbouwproblematiek bewaard, in een latere periode gaan ze ook over andere onderwerpen, in het bijzonder over de voorbereiding van verkiezingen. Vormingsinitiatieven werden genomen door Ploeg; het aandeel van Leen D'Hondt daarin oogt indrukwekkend.

Het archief bestaat uit 970 beschrijvingen, opgeborgen in 263 dozen. Het is raadpleegbaar mits toestemming van de verantwoordelijke archivaris.

- 1 In november 2003 veranderde de partij Agalev haar naam in Groen! (en begin 2012 is het uitroepteken geschrapt). Agalev was de afkorting van Anders Gaan Leven. Om aan de verkiezingen te kunnen deelnemen, moest de partij een andere invulling aan dat letterwoord geven. Volgens de regels van inschrijving moesten alle letters immers voor een afzonderlijk woord staan. Het werd 'Anders Gaan Arbeiden, Leven En Vrijen' – geïmproviseerd en niet geheel serieus, maar formeel correct. Het archief dat hier beschreven staat, bevat alleen stukken uit de periode voor 2003, dus toen de partij nog Agalev heette. Daarom is dit dus het archief van Agalev, en niet van Groen.
- 2 In 1986 verdween de spiraal van Anders Gaan Leven uit het logo van Agalev.
- 3 Na de verkiezingen wees Agalev een fusieaanbod van de Volksunie af. Zie daarvoor het verslag van het Uitvoerend Komitee van 18 januari 1992.
- 4 'De basisdemocratische gedachte gaat ervan uit dat elke beslissing moet genomen worden op het niveau dat zo dicht mogelijk bij de concrete mensen en groepen staat. [...] Voorwaarde voor een menselijk functioneren van de samenleving is een basisdemocratische organisatievorm. In tegenstelling tot een maatschappij die centralistisch gestructureerd is, beoogt Agalev een basisgerichte opbouw van de democratie [...] Agalev verkiest in principe vormen van directe democratie boven vormen van getrapte of gedelegeerde democratie.' Citaten uit de *Beginselverklaring* van het stichtingscongres.
- 5 Piet CREVE, Het archief van Agalev. In: *Brood & Rozen*, (2009)3, pp. 82-87.
- 6 Verslagen van het Uitvoerend Komitee van januari 1990.
- 7 Brief als bijlage bij het verslag van het Uitvoerend Komitee van 1 april 1992.
- 8 Verslag van het Uitvoerend Komitee van 8 augustus 1990.
- 9 ROSSEM was een kiesvereniging rond de libertijn Jean-Pierre Van Rossem. De lijst haalde bijna 200.000 stemmen (3,2 procent). Zo werden drie volksvertegenwoordigers en één senator verkozen.
- 10 Als gevolg van het Verdrag van Maastricht moest het begrotingstekort beperkt worden, als voorbereiding op de invoering van de euro. Er werden besparingsmaatregelen doorgevoerd in de Europese landen. Ook in België volgden er besparingen, zowel op pensioenen als op werkloosheids- en invaliditeitsuitkeringen. Zie: Jef MAES, *Uw sociale zekerheid in gevaar*, Berchem: EPO, 2011.
- 11 Verslag van het Uitvoerend Komitee van 21 mei 1995.
- 12 Marc Heughebaert op 31 augustus 1995.
- 13 De instanties van de partij dragen soms eerder ongewone namen. Zo was het Landelijk Beraad in de beginjaren de benaming voor de hoogste instantie; het Landelijk Beraad van maart 1982 was tegelijkertijd het stichtingscongres.

MARTIJN
VANDENBROUCKE
Amsab-ISG

RECENSIE

Tijd-Schrift

Tijd-Schrift.
*Heemkunde en lokaal-
erfgoedpraktijk in
Vlaanderen*, 1(2011)1,
Mechelen: Heem-
kunde Vlaanderen,
66 pp.

Eind november 2011 verscheen het eerste nummer van *Tijd-Schrift*, het nieuwe tijdschrift van Heemkunde Vlaanderen. Na de opschorting van *Ons Heem* in 2009, dat kort na de Tweede Wereldoorlog voor het eerst verscheen, nam het ankerpunt voor de cultureel-erfgoedgemeenschap heemkunde in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de tijd om grondig te reflecteren over de toekomst van haar tijdschrift. De vorm ervan voldeed volgens het bestuur en de lezers niet meer aan de hedendaagse kwaliteitsnormen. Het jaarlijks dalende abonentenaantal en de resultaten van de recent gevoerde lezersenquête duiden in elk geval op een stijgende ontevredenheid.

De erfgoedgemeenschap in Vlaanderen is de laatste jaren in turbulent water terechtgekomen en aan heel wat veranderingen onderhevig. Met het nieuwe tijdschrift, waarmee gepoogd wordt de brug te slaan naar de academische wereld en tegelijk een breder publiek aan te trekken, werd gekozen om met een schone lei te beginnen in plaats van het oude tijdschrift grondig te restylen. Er kwam een frisse lay-out, een stevige inhoudelijke basis en een vaste redactieraad waarin zowel academici als niet-academici zetelen. Daarvan getuigt onder meer een redactieverklaring waarin de doelstellingen van *Tijd-Schrift* worden opgelijst.

Toen ik het eerste nummer in handen kreeg, was mijn eerste vrees dat van de inhoud eenzelfde creativiteit zou uitgaan als van de titel. Heldere en korte titels – denken we maar aan M voor het Leuvense stadsmuseum – zijn tegenwoordig bon ton, maar ook vaak aanleiding tot spot. Er is wel altijd iets op te merken aan een titel, maar een automerk 'Auto' noemen, oogt erg arrogant of getuigt dan minstens van een soort intellectuele luiheid. En ja, ik heb het gedachten- of